

บทที่ ๕

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่องทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ จากพระสงฆ์และประชาชนที่มีต่อความคิดเห็นเรื่องทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๓๒ รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยการใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t – test) และค่าเอฟ (F – test) โดยวิธีการวิเคราะห์ทางเดียว (one way anova) การวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยจะได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูล ที่ได้รับจากแบบสอบถามตามสาระสำคัญของแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data grouping) จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis technique) ผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๒๙ มีจำนวน ๑๑๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓ มีระดับพรรษา ๑ – ๕ มีจำนวน ๑๖๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓ ระดับการศึกษานักธรรมชั้นเอก มีจำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ ระดับการศึกษาเปรียญธรรม ไม่มีวุฒิทางเปรียญธรรม มีจำนวน ๒๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒ และมีระดับการศึกษาสามัญ ต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๒๖๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๗

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าโดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ทักษะด้านเทคนิค ๓. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ๓. ทักษะด้านความคิดรวบยอด ๔. ทักษะด้านความคิด ๕. ทักษะด้านการสอน

๑) ทักษะด้านเทคนิค โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๗) และเมื่อพิจารณารายข้อแต่ละข้อคำถาม ด้านทักษะพบว่าทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านเทคนิค สูงสุดในข้อที่ “มีความสามารถในการสื่อสารสิ่งการเป็นอย่างดี” รองลงมาคือ “มีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างชำนาญ” รองลงมาคือ “มีวิธีการกระบวนการดำเนินการและเทคนิคต่างๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” รองลงมาคือ “มีวิธีการกระบวนการดำเนินการและเทคนิคต่างๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” และที่มีทักษะด้านเทคนิคน้อยที่สุดคือ “มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่ทันสมัย”

๒) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๗) และเมื่อพิจารณารายประเด็นแต่ละข้อคำถาม พบว่า ทักษะการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงที่สุดในข้อ “ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือกับบุคคลอื่นและสังคมโดยทั่วไป” รองลงมาคือ “มีความสามารถในการประสานงานกับผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี” รองลงมาคือ “สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ” รองลงมาคือ “ให้คำแนะนำปรึกษาแก่บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ” และที่มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ “มีการจัดกิจกรรมอื่นๆภายในวัดอันจะช่วยเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลอื่น”

๓) ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๓) และเมื่อพิจารณารายข้อแต่ละข้อคำถาม ด้านทักษะพบว่าทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านความคิดรวบยอด สูงสุดในข้อที่ “มีความเข้าใจสภาพและสถานการณ์ของวัดโดยรวม” รองลงมาคือ “มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารและนโยบายแผนงานของวัด” รองลงมาคือ “มีความรู้ความเข้าใจระบบการปฏิบัติงานในวัด” รองลงมาคือ “มีความสามารถในการพัฒนาวัดและบุคลากรภายในวัดอย่างเหมาะสม และที่มีทักษะด้านความคิดรวบยอดน้อยที่สุดคือ “มีความสามารถกำหนดนโยบายที่ชัดเจน”

๔) ทักษะด้านความคิด โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๑) และเมื่อพิจารณารายประเด็นแต่ละข้อคำถาม พบว่า ทักษะการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านความคิด สูงที่สุดในข้อ “ให้ความหมายคำจำกัดความและนิยามศัพท์ด้านการบริหารได้” รองลงมาคือ “เก็บรวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสร้างองค์ความรู้ใหม่” รองลงมาคือ “วางรูปแบบแผนงานจัดระบบงานให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์” รองลงมาคือ

“ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์ และที่มีทักษะด้านความคิดน้อยที่สุดคือ “ความรู้ความคิด สติปัญญาและวิสัยทัศน์มาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานในการบริหารวัด”

๕) ทักษะด้านการสอน โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๙)

และเมื่อพิจารณารายประเด็นแต่ละข้อคำถาม พบว่า ทักษะการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านการสอน สูงที่สุดในข้อ “ส่งเสริมผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ “กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรภายในวัด รองลงมาคือ “สอนสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีได้ รองลงมาคือ “มีความสามารถในการประยุกต์ศาสตร์สมัยใหม่เข้ากับการสอนได้อย่างเหมาะสม และที่มีทักษะด้านการสอนน้อยที่สุดคือ “นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนการสอน”

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยผู้วิจัยได้สรุปสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกรายด้านก็พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความคิด แตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านการสอน ระดับอายุต่างกัน มีทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกรายด้านก็พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ ที่มีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกรายด้านก็พบว่า พระสงฆ์มีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกรายด้านก็พบว่า พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในทุกๆด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อจำแนกรายด้านก็พบว่า พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านความคิดและทักษะด้านการสอน ระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปดังนี้

พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในประเด็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พอสรุปได้ดังนี้

๑) ปัญหา อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง ๕ ด้าน โดยจำแนกรายด้านดังนี้

๑. ทักษะด้านเทคนิค พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับพระสงฆ์มีความสามารถในการฝึกหัดเทคโนโลยีน้อยเมื่อเทียบกับการนำไปใช้ในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส อยู่ในลำดับสูง รองลงมาคือ ใช้ทักษะความสามารถทางเทคโนโลยีไม่ถูกต้อง อยู่ในลำดับปานกลาง และทำลายทักษะการบริหารจัดการด้านเทคนิค อยู่ในลำดับต่ำสุด

๒. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ไม่มีความสามารถบริหารงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในลำดับสูง รองลงมาคือไม่มีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นในการบริหารงาน อยู่ในลำดับปานกลาง และไม่รู้จักรับการบริหารจัดการองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในหน้าที่ระบบงาน อยู่ในลำดับต่ำสุด

๓. ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ หลักการบริหารจัดการไม่ตรงกับงาน อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด รองลงมาบริหารจัดการผู้บริหารไม่สมกับวัยผู้นำบริหารจัดการ อยู่ในอันดับปานกลาง รองลงมาคือมีหลักการการบริหารแบบไม่พัฒนามุ่งเน้นการบริหารทางเดียว อยู่ในลำดับต่ำสุด

๔. ทักษะด้านความคิด พบว่าปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ ใช้ความคิดเดิมๆไม่สร้างสรรค์ไม่สนใจ อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด รองลงมา กลุ่มที่ร่วมปฏิบัติงานบริหารจัดการมีอายุมีความรู้ต่างกัน อยู่ในอันดับปานกลาง และด้านการบริหารจัดการมีการส่งเสริมความเข้าใจมีน้อย อยู่ในอันดับต่ำสุด

๕. ทักษะด้านการสอน พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ ไม่มีทักษะในการสอนให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจ อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด รองลงมาไม่มีการพัฒนาส่งเสริมการเรียนการสอน อยู่ในอันดับปานกลาง และไม่มีการประเมินผลทักษะของผู้สอนและผู้เรียนว่าอยู่ในระดับไหน อยู่ในอันดับต่ำสุด

๒) ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกรายด้านดังนี้

๑. ทักษะด้านเทคนิค พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นด้านทักษะด้านเทคนิค พบว่า จัดสรรเวลาฝึกหัดเทคโนโลยีให้มีความชำนาญเพื่อจะได้นำเทคโนโลยีไปใช้ในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส อยู่ในลำดับที่สูงที่สุด รองลงมาคือใช้ทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส อยู่ในลำดับปานกลาง และสร้างทักษะในการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อนำไปใช้บริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านทักษะด้านเทคนิค อยู่ในลำดับต่ำสุด

๒. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า นำเสนอความชำนาญของแต่ละบุคคลที่มีความรู้แปลกใหม่เพื่อนำมาบริหารจัดการ อยู่ในลำดับที่สูงที่สุด รองลงมาคือนำเสนอความชำนาญรายด้านของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ และนำเสนอความชำนาญรายด้านของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ อยู่ในลำดับที่ต่ำสุด

๓. ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นด้านความคิดรวบยอด พบว่า คัดสรรหลักการบริหารโดยละเอียดให้ตรงกับงานการบริหารจัดการจัดการเชิงพุทธ อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด รองลงมาคือ วิเคราะห์กลุ่มผู้ร่วมงานเพื่อสร้างสรรค์การบริหารจัดการให้เหมาะสมกับวัยและหน้าที่ และ สร้างสรรค์หลักการบริหารงานให้สอดคล้องกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานอยู่ในอันดับต่ำสุด

๔. ทักษะด้านความคิด พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นด้านความคิด พบว่า สร้างสรรค์การนำเสนอหลักการบริหารจัดการรูปแบบใหม่มุ่งเน้นหลักการบริหารหลักการตามแนวพุทธ อยู่ในอันดับที่สูงที่สุด

รองลงมาคือ คัดแยกกลุ่มผู้บริหารจัดการตามช่วงอายุที่ต่างกัน และสร้างสรรค์การบริหารจัดการ ส่งเสริมพัฒนาทักษะของบุคลากรตามแนวพุทธ อยู่ในอันดับต่ำสุด

๕.ทักษะด้านการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นด้านการสอน พบว่า วางรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมานำองค์ความรู้ใหม่ๆมาส่งเสริมด้านการเรียนการสอน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลด้านการเรียนการสอนว่ามีผลสัมฤทธิ์อย่างไร อยู่ในอันดับต่ำสุด

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ทักษะการบริหารจัดการเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปดังนี้

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ทักษะด้านเทคนิค พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านเทคนิคที่พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยี โดยเฉพาะเจ้าอาวาสเองก็ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน ดังนั้นด้านการบริหารกิจการวัดตลอดจนคณะสงฆ์จึงมีปัญหา และอุปสรรค ในด้านการบริหารจัดการ โดยประเด็นสำคัญเจ้าอาวาสต้องมีทักษะหลักการบริหารทางเทคนิคอย่างชัดเจนการบริหารจัดการการจึงจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์บริหารจัดการระหว่างเจ้าอาวาสกับพระสงฆ์เจ้าอาวาสกำหนดนโยบายเป้าหมายไม่ชัดเจน พระสงฆ์จึงไม่เข้าใจไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ดังนั้นเจ้าอาวาสควรมีหลักในการบริหารอย่างชัดเจน โดยเฉพาะหลักเมตตาธรรม และการวางนโยบายควรมีแผนรองรับตั้งเป็นระบบแบบมีส่วนร่วมการบริหารงานจึงมีผลสัมฤทธิ์

ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านความคิดรวบยอด ส่วนใหญ่เจ้าอาวาสจะมีความเชื่อมั่นในตัวเองจะคิดหรือทำอะไร ก็มักจะคิดเองทำเองและการคิดวิเคราะห์โดยภาพรวมก็คิดวิเคราะห์ไม่ได้ ดังนั้นเจ้าอาวาสต้องควรคิดเป็นทำเป็นและควรนำเรื่องราวที่ผู้อื่นนำเสนอมาคิดวิเคราะห์ให้เข้าใจในประเด็นเพื่อจะได้นำไปแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นและเพื่อจะได้นำไปพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดต่อไป

ทักษะด้านความคิด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านความคิดส่วนใหญ่ในด้านการบริหารจัดการวัดและพระสงฆ์ภายในวัดเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสถ้าเจ้าอาวาสคิดไม่เป็นทำไม่เป็นคือคิดแบบไม่มีหลักการและเหตุผลและทำแบบไม่มีหลักการและเหตุผล การบริหารวัดและกิจการคณะสงฆ์ย่อมมีแต่การเกิดปัญหา อุปสรรค ดังนั้นการแก้ไขเจ้าอาวาสต้องคิดเป็นทำเป็น

ทักษะด้านการสอน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการสอนเจ้าอาวาสไม่ค่อยมีความรู้เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านปริยัติ แผนกธรรม แผนกบาลี ตลอดจนด้านสามัญ จึงทำให้การพัฒนาความรู้พระสงฆ์ในเขตปกครองเกิด ปัญหา อุปสรรค ในด้านการปกครอง ดังนั้นเจ้าอาวาสควรสร้างพื้นฐานความรู้ให้เข้าใจด้านปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และด้านสามัญ เพื่อการนำไปสู่การแก้ไขปัญหา อุปสรรค และนำไปสู่การพัฒนาตนเอง และพระสงฆ์ในเขตปกครองต่อไป

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ในภาพรวม ๕ ด้าน พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านความคิดรวบยอด มากมีความเข้าใจสภาพและสถานการณ์ของวัดโดยรวม รองลงมาคือ มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารและนโยบายแผนงานของวัด รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจระบบการปฏิบัติงานในวัด รองลงมาคือ มีความสามารถในการพัฒนาวัดและบุคลากรภายในวัดอย่างเหมาะสม และมีความสามารถกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ในการตอบข้อซักถาม การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่บูรณาการเข้ากับสิ่งต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่นำเสนอ เกี่ยวกับด้านทักษะการบริหารจัดการทั้ง ๕ ด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ **พระมหาณัติเถียร คล้ายแก้ว** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเทคนิค มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางทำให้เกิดเป็นส่วนหนึ่งของ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **เนาวรัตน์ แก้วสว่าง** ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบความเป็นผู้นำกับการใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีความเป็นผู้นำในแต่ละแบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **สุภาพร รัตนน้อย** ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิค ตามลำดับและการนำหลักบริหารแต่ละด้านมาบริหารนั้นผู้บริหารยังได้นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มาประกอบการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **สุพล เครือมะโนรมณ์** ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด เทศบาลนครเชียงใหม่” ผลการวิจัย

คือการนำหลักพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มาร่วมในการบริหารด้านทักษะ เพื่อ
นำไปสู่ความสำเร็จสมประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **เฉียบ ไทยยิ่ง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง
“ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน กรณีศึกษา :
ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า ปัจจัยด้านความสามารถในการติดตามและการ
ควบคุมงาน คือการใช้หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จึงทำให้งานดำเนินไปตาม
เป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ยงยศ ทศนะพยัคฆ์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ ใน
ภาคใต้ของประเทศไทย” ผลการวิจัย ๑. ทักษะการบริหารงานด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์และ
ด้านความคิดรวบยอดมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้ง ๓ งาน คือ ๑)
งานศูนย์ข้อมูลสถิติและ วางแผน งานศูนย์บริการและประสานงานและงานศูนย์ติดตามและ
ประเมินผล ๒) ทักษะการบริหารงานด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด มี
ความสัมพันธ์พหุคูณกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้ง ๓) งาน คือ งานศูนย์ข้อมูลสถิติและ วางแผน
งานศูนย์บริการและประสานงานและงานศูนย์ติดตามและประเมินผล จากการนำทักษะทั้ง ๕ ด้าน มา
บริหารจัดการได้แก่

๑) ด้านทักษะทางด้านเทคนิค จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าอาวาสต่อ
การใช้ทักษะการบริหารจัดการการศึกษาของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีด้าน
ทักษะทางด้านเทคนิค โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก
ทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเจ้าในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร มีความเข้าใจ
ต่อการใช้ทักษะทางด้านเทคนิค ในด้านการให้ความรู้ศิลปะวิชาการในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ
แนวคิดของ **เดรก และ โรว์(Drake; & Roe)** ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของ **โรเบิร์ต แอลแคทซ์**
(Robert L.Katz) ให้ความหมายของคำว่าทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ไว้ว่า เป็นทักษะที่
เกี่ยวข้องกับการมีความรู้ที่เชี่ยวชาญ และมีความชำนาญในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งมี
ความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือ และเทคนิควิธีในการทำกิจกรรม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ ทั้งมีความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือ และเทคนิควิธีในการทำกิจกรรม และยังสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ **ปรางกร บุตรโยชน์โท** ได้วิจัยเรื่อง “คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ” ผลการวิจัยพบว่า
การปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง ๖ งาน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากทุกด้านและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **สุภาพร รัตนน้อย** ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์
ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย
เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางความรู้
ความคิด ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิค ตามลำดับ

๒) ด้านทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า ของความคิดเห็นของเจ้า
อาวาสต่อการใช้ทักษะการบริหารจัดการการศึกษาของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
มีความเข้าใจต่อการใช้ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ในด้านทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **เดรก และ โรว์ (Drake; & Roe)** ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับ

ทักษะของโรเบิร์ต แอลแคทซ์ (Robert L.Katz) ให้ความหมายของคำว่าทักษะด้านมนุษย์(Human Skills) ไว้ว่าเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้บริหารทำงานกับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างพลังแห่งความร่วมมือของทีมงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานิตย์ รัตนปัญญา ได้วิจัยเรื่อง “ความต้องการพัฒนาทักษะ : การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๑” พบว่า ทักษะการบริหารในด้านความรู้ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิควิธีการ อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร รัตนน้อย ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิค ตามลำดับ

๓) ทักษะด้านความคิดรวบยอด จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าอาวาสต่อการใช้ทักษะการบริหารจัดการการศึกษาของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีมีความเข้าใจต่อการใช้ทักษะทางด้านความคิดรวบยอด ในด้านการมีความเข้าใจสถานภาพของวัดโดยรวมสอดคล้องกับแนวคิดของ เดรก และ โรว์(Drake; & Roe) ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของโรเบิร์ต แอลแคทซ์ (Robert L.Katz) ให้ความหมายของคำว่าทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ไว้ว่า เป็นความสามารถที่จะประสานสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน และสามารถที่จะมองเห็นองค์การในภาพรวม ซึ่งผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้ถึงการพึ่งพาอาศัยกันของส่วนต่างๆ หรือหน้าที่ต่างๆ ขององค์การและเข้าใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นอย่างไรบ้าง และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุภาพร รัตนน้อย ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒” ผลการวิจัยพบว่า ๑ ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ทักษะทางการ ศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิค ตามลำดับ๒ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย

๔) ทักษะด้านความคิด จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของความคิดเห็นของเจ้าอาวาสต่อการใช้ทักษะการบริหารจัดการการศึกษาของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีมีความเข้าใจต่อการใช้ทักษะทางด้านความคิด ในด้านการนำความรู้ความคิดสติปัญญาและวิสัยทัศน์มาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานในการบริหารวัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดรก และ โรว์ (Drake; & Roe) ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของโรเบิร์ต แอลแคทซ์ (Robert L.Katz) ให้ความหมายของคำว่าทักษะด้านความรู้ความคิด (Cognitive Skills) ไว้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความคิด มีสติปัญญา และมีวิสัยทัศน์ และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ปราโมทย์ ภูมิพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง

“การบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอในทัศนะพระสังฆาธิการ จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมพระสังฆาธิการในมีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภออยู่ในระดับมาก โดยพระสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะอำเภอและสังฆาธิการกลุ่มเจ้าคณะตำบลมีทัศนะต่อการบริหารงานการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ ที่มีส่วน และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสุภาพร รัตนน้อย ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒” ผลการวิจัย พบว่า ๑. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ทักษะทางการ ศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิคตามลำดับ

๕) ทักษะด้านการสอน จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าอาวาสต่อการใช้ทักษะการบริหารจัดการการศึกษาของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีมีความเข้าใจต่อการใช้ทักษะทางด้านการสอน ในด้านการสอนตรงกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมแผนกบาลี และมีการส่งเสริมผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้นำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดรก และ โรว์ (Drake; & Roe) ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของโรเบิร์ต แอลแคทซ์ (Robert L.Katz) ให้ความหมายของคำว่าทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skills) ไว้ว่า เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจการสอนและการเรียน จะต้องเป็นผู้มีภูมิรู้ และเป็นนักวิชาการที่ดี และยังสอดคล้องกับ ผลวิจัยของ ณรงค์ จารุปรกรณ์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการหลายวิธี โดยเรียงโดยลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้๑) การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา คู่มือการปฏิบัติงานเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา คู่มือการปฏิบัติงานเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ๒) การพัฒนาทักษะของตนเองด้านเทคนิค โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ระดมความคิดเห็นของครู อาจารย์ และจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ๓) การพัฒนาทักษะ ของตนเองด้านมนุษย โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชน บุคลากร ตามความรู้ความสามารถ ๔) การพัฒนาทักษะของตนเองด้านความคิดรวบยอด โดยเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วิเคราะห์งาน วางแผนการปฏิบัติงานสอดคล้องกับภารกิจได้เหมาะสม ต้องการพัฒนาทักษะการบริหารในด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิควิธีการ อยู่ในระดับมาก หัวหน้าสถานศึกษากับผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะทางการบริหาร และยังสอดคล้องกับ ผลวิจัยของ Tillotson, Elizabeth ผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ได้แก่ ทักษะทางมนุษย ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทักษะด้านการจัดการ ทักษะด้านการติดต่อ สื่อสาร ทักษะด้านการอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการทำงาน รองลงมาได้แก่ ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิค ตามลำดับ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “ทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” มีข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัย สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ทักษะเทคนิค มีข้อเสนอแนะคณะสงฆ์ควรเป็นผู้นำความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคนิค

๑.๑ คณะสงฆ์ควรมีความรู้ ความชำนาญ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่ทันสมัย

๑.๒ คณะสงฆ์ควรมีความสามารถใช้เครื่องเทคโนโลยีในการบริหารสั่งการงานคณะสงฆ์

๑.๓ คณะสงฆ์ควรมีความรู้ความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒) ทักษะมนุษยสัมพันธ์ มีข้อเสนอแนะคณะสงฆ์ควรเป็นผู้นำด้านความรู้ความเข้าใจด้านมนุษยสัมพันธ์

๒.๑ คณะสงฆ์ควรมีหลักการบริหารด้วยเมตตาธรรม

๒.๒ คณะสงฆ์ควรมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้อื่นได้

๒.๓ คณะสงฆ์ควรมีการให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นอย่างมีทักษะ

๓) ทักษะความคิดรวบยอด มีข้อเสนอแนะคณะสงฆ์ควรเป็นผู้นำความรู้ความเข้าใจความคิดรวบยอด

๓.๑ คณะสงฆ์ควรมีหลักการวางแผนบริหารและนโยบายที่ชัดเจน

๓.๒ คณะสงฆ์ควรมีความรู้ความเข้าใจระบบการปฏิบัติงานภายในวัด

๓.๔ คณะสงฆ์ควรมีความรู้และความเข้าใจสถานภาพสถานการณ์ของวัดโดยภาพรวม

๔) ทักษะความคิด มีข้อเสนอแนะคณะสงฆ์ควรเป็นผู้นำด้านความรู้ความเข้าใจความคิด

๔.๑ คณะสงฆ์ควรมีความรู้ความคิดสติปัญญาและวิสัยทัศน์มาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์

๔.๒ มีการวางรูปแบบหรือแบบแผนการจัดระบบงานให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์

๔.๓ มีการเก็บรวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสร้างองค์ความรู้ใหม่

๕) ทักษะการสอน มีข้อเสนอแนะคณะสงฆ์ควรเป็นผู้นำความรู้ความเข้าใจด้านการสอน

๕.๑ คณะสงฆ์ควรมี การนำเทคโนโลยี สารสนเทศ มาใช้ในการเรียนการสอน

๕.๒ คณะสงฆ์ควรมี ความสามารถในการประยุกต์ศาสตร์สมัยใหม่เข้ากับการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๕.๓ คณะสงฆ์ควรมี การกำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอนของบุคลากรภายในวัด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) พระสงฆ์ควรมีทักษะทางเทคนิคมีนโยบายและแบบแผนที่ชัดเจนตลอดขั้นตอนของการทำงาน รวมไปถึงการติดตามและประเมินผล ซึ่งสองสิ่งนี้เป็นแรงกระตุ้นให้การใช้ทักษะบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดผลสัมฤทธิ์

๒) พระสงฆ์ควรมีทักษะทางมนุษยสัมพันธ์คือการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียน องค์การกริหารส่วนตำบล เป็นต้น ในการร่วมมือให้มีการลงบันทึกความเข้าใจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมในวงราชการทั้งยังมีผลด้านงบประมาณที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพปฏิสัมพันธ์ด้านการใช้ทักษะบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

๓) พระสงฆ์ควรมีการส่งเสริมบุคลากรในการใช้ทักษะบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสที่มีความทันสมัยและยังรักษาไว้ซึ่งรูปแบบความสามารถความชำนาญการนำทักษะมาบริหารจัดการวัดให้เกิดเป็นรูปธรรม และนำมาซึ่งความเจริญงอกงามไพบุลย์ในพระพุทธศาสนาต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรในการทำวิจัยเป็นกลุ่มประชากรในพื้นที่อำเภอ และจังหวัดอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายด้านข้อมูล

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรในการทำวิจัยเป็นนักเรียนสายวิชาชีพ เพื่อให้ทราบความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบรายละเอียด ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เช่นผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน ในกลุ่มสาระวิชา เป็นต้น

๔) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัญหาเชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง